

YARGITAY
22. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2013/38309
Karar No. 2014/150
Tarihi: 16.01.2014

İlgili Kanun / Madde
4857 S. İşK/2, 18-21

- ***MUVAZAALI ASIL İŞVEREN ALT İŞVEREN İLİŞKİSİ***
- ***ASIL İŞVERENİN İŞYERİNE İADELERİNİN GEREKMEŚİ***
-

ÖZETİ Somut olayda, davalı Pluton Televizyon Yayıncılık A.Ş.'ye ait işyerinde şoför olarak çalışan davacının davalılar arasında yapılan sözleşme kapsamında Adecco Hizmet ve Danışmanlık A.Ş. tarafından aracılık faaliyeti neticesinde temin edildiği anlaşılmaktadır. Buraya kadar yapılan işlemler dayanak yasal mevzuata uygundur. Ancak davacının eylemli olarak davalı Pluton A.Ş.'de çalıştığı açık olmasına rağmen bu kez aracılık faaliyeti kapsamı dışına çıkılarak iş sözleşmesi davacı ile davalı Adecco A.Ş. arasında yapılmış, Sosyal Güvenlik Kurumu bildirimleri yine bu davalı tarafından işveren sıfatıyla bildirilmek suretiyle davacı kayden çalışanı gösterilmiş ve fesih bildirimi de bu şirket tarafından yapılmıştır. Bu haliyle davalılar arasında görünüşte 4857 sayılı Kanun'un 2/6. maddesine benzer muvazaalı bir ilişki oluşmuştur.

Muvazaa Borçlar Kanununda düzenlenmiş olup, tarafların üçüncü kişileri aldatmak amacıyla ve kendi gerçek iradelerine uymayan ve aralarında hüküm ve sonuç meydana getirmesi arzu etmedikleri görünüşte bir anlaşma olarak tanımlanabilir. Üçüncü kişileri aldatmak kastı vardır ve sözleşmedeki gerçek amaç gizlenmektedir. Ayrıca muvazaalı bir hukuki muamele ile üçüncü kişinin ızzar edilmesi ona karşı bir haksız eylem niteliğindedir. Üçüncü kişiler muvazaa nedeniyle hakları halele uğratıldığı takdirde haksız fiil sorumluluğuna dayanarak muvazaalı hukuki işlemi yapan taraftan zararının tazminini isteyebilir.

Asıl işveren-alt işveren ilişkisinin muvazaalı biçimde kurulması halinde işçi gerçek işveren işyerine iade edilmeli, ancak işçinin iş sözleşmesinin geçersiz sebeple feshi sonucuna bağlı kanuni yaptırım sonucu doğan alacaklarından muvazaalı işlemin tarafı olan gerçek veya tüzel kişi gerçek işverenle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulmalıdır.

Somut olayda, davalılar arasındaki dosyaya yansıyan ilişki, davalıların savunmaları, taraf tanıklarının beyanları bir bütün olarak değerlendirildiğinde; davacının davalı Pluton A.Ş.'nin işinde görevlendirildiği, davalılar arasındaki ilişkinin muvazaaya dayandığı anlaşılmakla davacının gerçek işveren davalı Pluton A.Ş.'nin işyerine iadesine, maddi sorumluluk açısından ise davalıların müştereken ve müteselsilen sorumluluğuna karar verilmesi gerekmektedir.

DAVA : Davacı, feshin geçersizliğine ve işe iadesine karar verilmesini istemiştir. Mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalılar avukatları tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi Y. Baran tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Davacı vekili, iş sözleşmesinin usul ve kanuna aykırı şekilde feshedildiğini ileri sürerek feshin geçersizliğine ve davacının işe iadesine karar verilmesini, buna bağlı olan işe başlatmama tazminatı ile boşta geçen süre ücreti ve diğer hakların belirlenmesini istemiştir.

Davalı Pluton Televizyon Yayıncılık A.Ş. vekili, yetkili mahkemenin İstanbul İş Mahkemesi olduğundan bahisle yetki itirazında bulunmuş, ayrıca davacı ile müvekkili şirket arasında herhangi bir hizmet sözleşmesinin bulunmadığını beyanla davanın reddini istemiştir.

Davalı Adecco Hizmet ve Danışmanlık A.Ş. vekili, davanın bir aylık hak düşürücü sürede açılmadığını, davacının müvekkili şirketin bünyesinde çalışmadığını, müvekkilinin Özel İstihdam Bürosu niteliğinde bir aracı kurum olduğundan aracılık dışında işveren sıfatı bulunmadığını, diğer davalıya danışmanlık ve bordrolama hizmeti verildiğini beyanla davanın husumetten ve esastan reddini istemiştir.

Mahkemece, davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Mahkeme hükmü davalılar tarafından temyiz edilmiştir.

Taraflar arasındaki uyuşmazlık, davalılar arasında muvazaalı ilişki bulunup bulunmadığı ile işe iadenin mali sonuçlarından davalıların birlikte sorumlu olup olmadıkları noktasında toplanmaktadır.

Mahkemece kısa kararda işe iade davasının parasal sonuçlarından davalı Adecco Hizmet ve Danışmanlık A.Ş.'nin sorumlu tutulacağına dair bir ibare bulunmadığı halde, gerekçeli kararın hüküm fıkrasında parasal sonuçlardan davalıların müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulmalarına dair çelişkili hüküm kurulmuştur. Dosya kapsamından, davalı Adecco Hizmet ve Danışmanlık A.Ş.'nin özel istihdam bürosu belgesi olduğu anlaşılmaktadır. İş ve işçi bulmaya aracılık hizmeti veren özel istihdam bürolarının normatif dayanağı 4857 sayılı İş Kanunu'nun 90. maddesi ile 19.03.2013 tarih ve 28592 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Özel İstihdam Büroları Yönetmeliğidir. Mezkur kanun ve yönetmeliğe göre, özel istihdam büroları; iş ve işçi bulmaya aracılık etmek ve bu faaliyete yönelik işgücü piyasası, istihdam ve insan kaynakları hizmetlerinde bulunmakla görevli olup bu hususlar dışında, kamu kurum ve kuruluşlarında iş ve işçi bulma faaliyetlerinde ve mesleki olarak geçici iş ilişkisi düzenleme faaliyetinde bulunamaz.

Somut olayda, davalı Pluton Televizyon Yayıncılık A.Ş.'ye ait işyerinde şoför olarak çalışan davacının davalılar arasında yapılan sözleşme kapsamında Adecco Hizmet ve Danışmanlık A.Ş. tarafından aracılık faaliyeti neticesinde temin edildiği anlaşılmaktadır. Buraya kadar yapılan işlemler dayanak yasal mevzuata uygundur. Ancak davacının eylemli olarak davalı Pluton A.Ş.'de çalıştığı açık olmasına rağmen bu kez aracılık faaliyeti kapsamı dışına çıkılarak iş sözleşmesi davacı ile davalı Adecco A.Ş. arasında yapılmış, Sosyal Güvenlik Kurumu bildirimleri yine bu davalı tarafından işveren sıfatıyla bildirilmek suretiyle davacı kayden çalışanı gösterilmiş ve fesih bildirimi de bu şirket tarafından yapılmıştır. Bu haliyle davalılar arasında görünüşte 4857 sayılı Kanun'un 2/6. maddesine benzer muvazaalı bir ilişki oluşmuştur.

Muvazaa Borçlar Kanununda düzenlenmiş olup, tarafların üçüncü kişileri aldatmak amacıyla ve kendi gerçek iradelerine uymayan ve aralarında hüküm ve sonuç meydana getirmesi arzu etmedikleri görünüşte bir anlaşma olarak tanımlanabilir. Üçüncü kişileri aldatmak kastı vardır ve sözleşmedeki gerçek amaç gizlenmektedir. Ayrıca muvazaalı bir hukuki muamele ile üçüncü kişinin ızzar edilmesi ona karşı bir haksız eylem niteliğindedir. Üçüncü kişiler muvazaa nedeniyle hakları halele uğratıldığı takdirde haksız fiil sorumluluğuna dayanarak muvazaalı hukuki işlemi yapan taraftan zararının tazminini isteyebilir.

Asıl işveren-alt işveren ilişkisinin muvazaalı biçimde kurulması halinde işçi gerçek işveren işyerine iade edilmeli, ancak işçinin iş sözleşmesinin geçersiz sebeple feshi sonucuna bağlı kanuni yaptırım sonucu doğan alacaklarından muvazaalı işlemin tarafı olan gerçek veya tüzel kişi gerçek işverenle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulmalıdır.

Somut olayda, davalılar arasındaki dosyaya yansıyan ilişki, davalıların savunmaları, taraf tanıklarının beyanları bir bütün olarak değerlendirildiğinde; davacının davalı Pluton A.Ş.'nin işinde görevlendirildiği, davalılar arasındaki ilişkinin muvazaaya dayandığı anlaşılmakla davacının gerçek işveren davalı Pluton A.Ş.'nin işyerine iadesine, maddi sorumluluk açısından ise davalıların müştereken ve müteselsilen sorumluluğuna karar verilmesi gerekmektedir.

Bu bakımdan, kısa kararda davacının davalı Pluton A.Ş.'ye iadesine karar verilmiş olması doğru ise de işe iade davasının mali sonuçlarından davalı Adecco A.Ş.'nin sorumlu tutulmaması isabetli olmamıştır. Ayrıca işe başlatmama tazminatının davacının beş aylık ücreti tutarı olarak belirlenmesine karar verilmeside hatalıdır. Fesih sebebine ve davacının kıdemine göre davacının dört aylık ücreti tutarı olarak belirlenmesi dosya içeriğine uygun düşecektir. Bu sebeple mahkemece yapılan yargılama neticesinde davalı işverence yapılan feshin geçersizliğine ilişkin tespitinde mevcut dosya kapsamı ve delil durumuna göre isabetsizlik bulunmamak ile birlikte izah edilen hususlar gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olmuştur.

Belirtilen sebeplerle, 4857 sayılı Kanun'un 20. maddesinin 3. fıkrası uyarınca, hükmün bozulmak suretiyle ortadan kaldırılması ve aşağıdaki gibi karar verilmesi gerekmektedir.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan gerekçe ile;

1-Mahkemenin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararının BOZULARAK ORTADAN KALDIRILMASINA,

2-İşverence yapılan FESHİN GEÇERSİZLİĞİNE ve davacının davalı Pluton Televizyon Yayıncılık A.Ş.'ye İADESİNE,

3-Davacının kanuni sürede işe başvurmasına rağmen, işverenin süresi içinde işe başlatmaması halinde davalılar tarafından müştereken ve müteselsilen ödenmesi gereken tazminat miktarının davacının kıdemi, fesih sebebi dikkate alınarak takdiren davacının dört aylık brüt ücreti tutarında BELİRLENMESİNE,

4-Davacının işe iade için işverene süresi içinde başvurması halinde hak kazanılacak olan ve kararın kesinleşmesine kadar doğmuş bulunan en çok dört aylık ücret ve diğer haklarının davalılardan müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya ödenmesi gerektiğinin BELİRLENMESİNE,

5-Harç peşin alındığından yeniden alınmasına yer olmadığına,

6-Davacı vekille temsil edildiğinden, karar tarihinde yürürlükte olan tarife göre 1.500,00 TL vekâlet ücretinin davalılardan müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine,

7-Davacı tarafından yapılan 88,40 TL yargılama giderinin davalılardan müştereken ve müteselsilen alınarak davacıya verilmesine, davalıların yaptığı yargılama giderlerinin üzerlerinde bırakılmasına,

8-Peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, kesin olarak 16.01.2014 tarihinde oybirliği ile karar verildi.